

Οι κυβερνοεπιθέσεις αποτελούν αναμφίβολα μια από τις ταχύτερα αναπτυσσόμενες μορφές εγκλημάτων ανά το παγκόσμιο. Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται αύξηση στα περιστατικά κυβερνοεπιθέσεων τύπου Ransomware. Πρόκειται για ένα κακόβουλο λογισμικό που καταστρέφει ή και εμποδίζει την πρόσβαση σε κρίσιμα δεδομένα, αρχεία ή και συστήματα, έως ότου καταβληθούν λύτρα. Μάλιστα, στις πλείστες των περιπτώσεων, η καταβολή λύτρων γίνεται σε κρυπτονομίσματα.

Τα τελευταία περιστατικά κυβερνοεπιθέσεων σε Πανεπιστήμιο Κύπρου, Ανοικτό Πανεπιστήμιο και Κτηματολόγιο, έχουν προκαλέσει ιδιαίτερη ανησυχία και έντονο προβληματισμό, με αρκετούς πολίτες να διερωτώνται κατά πόσο η Κύπρος έχει πέσει θύμα χάκερς από το εξωτερικό με στόχο να πληγεί τόσο το κύρος όσο και η οικονομία της.

Του
Δημήτρη Παντελή*

Αξίζει να σημειωθεί, ότι κυβερνοεπιθέσεις πραγματοποιούνται σε παγκόσμιο επίπεδο εδώ και πολλά χρόνια και η Κύπρος δεν θα μπορούσε να αποτελεί εξαίρεση. Τα τελευταία χρόνια, η πανδημία, φαίνεται να πυροδότησε σε μεγάλο βαθμό το πρόβλημα, με τα στατιστικά στοιχεία να δεικνύουν τριπλασιασμό των περιστατικών τα τελευταία τρία χρόνια.

Στην Κύπρο, ιδιαίτερα κατά την πανδημική κρίση, έχουν σημειωθεί πολλές κυβερνοεπιθέσεις, οι περισσότερες τύπου Ransomware, σε εταιρείες και οργανισμούς, οι οποίοι χρειάστηκε να πληρώσουν σημαντικά ποσά, σε κρυπτονομίσματα, για αποκρυπτογράφηση των δεδομένων τους. Είναι κοινά αποδεκτό πως η αυξημένη ασφάλεια και η σχετική ανωνυμία που προσφέρουν οι συναλλαγές με κρυπτονομίσματα, έχουν ενισχύσει την τάση που καταγράφεται και η οποία φέρει μεγαλύτερο αριθμό χάκερς να προχωρούν σε εγκληματικές δραστηριότητες. Στο σκοτεινό διαδίκτυο (dark web) πωλούνται υπηρεσίες «Ransomware as a Service» όπου δίδεται η δυνατότητα να «παραγελθεί» μια κυβερνοεπίθεση. Η πλειοψηφία των κυβερνοεπιθέσεων τα τελευταία χρόνια γίνεται για λύτρα από επαγγελμα-

Όλα όσα πρέπει να γνωρίζετε για τις κυβερνοεπιθέσεις

τίες εγκληματίες του κυβερνοχώρου, πίσω από τους οποίους κρύβονται εταιρείες με μεγάλους προϋπολογισμούς, με διαδικασίες και χρονοδιαγράμματα. Η μέση ηλικία τους είναι στα 25 χρόνια, αμείβονται όμως πολύ καλύτερα από το μέσο μισθό σε σχέση με τους συμπολίτες τους.

Σε έρευνα που έγινε από τον ιστότοπο hackerone.com ανάμεσα σε 7.500 χάκερς, οι 8 στους 10 απάντησαν ότι το κάνουν για να βγάλουν χρήματα, ενώ οι 6 στους 10 για να εξελίξουν την καριέρα τους. Οι χάκερς προτιμούν να κτυπούν κατά κύριο λόγο (α) ιστοσελίδες, (β) πληροφοριακά συστήματα και (γ) συσκευές με λειτουργικό Android (Samsung, Xiaomi, Huawei κτλ.). Οι κλάδοι που έχουν χτυπηθεί περισσότερο από Ransomware τα τελευταία χρόνια είναι (α) πάροχοι υπηρεσιών Πληροφορικής, (β) τράπεζες και οικονομικές υπηρεσίες, (γ) πανεπιστήμια καθώς και (δ) ναυτιλιακές εταιρείες (οι τέσσερις μεγαλύτερες παγκοσμίως).

Τον Μάρτιο 2023, η Trend Micro, μια εκ των μεγάλων κατασκευαστών στον τομέα της κυβερνοασφάλειας, δημοσίευσε έκθεση επικεντρωμένη στο Ransomware, με τίτλο: «What Decision Makers Need to Know About Ransomware Risk», μέσω της οποίας προειδοποιεί ότι το ενώ μόνο το 10% των θυμάτων Ransomware πληρώνουν τους εκβιαστές τους, ανοίγουν τον δρόμο για νέες επιθέσεις σε πολλούς άλλους οργανισμούς. Το 10% των θυμάτων που συμφωνούν να πληρώσουν λύτρα, συνήθως λαμβάνουν την απόφαση βιαστικά και καταβάλλουν περισσότερα από το μέσο όρο. Η έκθεση καταδεικνύει ότι το ρίσκο δεν είναι ομοιογενές, δηλαδή διαφέρει ανά γεωγραφική περιοχή, τομείς/κλάδους και μεγέθους οργανισμού. Θύματα σε ορισμένους κλάδους και από συγκεκριμένες ηπείρους, όπως η Αφρική, πληρώνουν πιο συχνά από άλλους, αυξάνοντας με τον τρόπο αυτό τις πιθανότητες στοχοποίησης άλλων εταιρειών/οργανισμών από τους ίδιους κλάδους δραστηριοποίησης.

Έρευνα για τον πραγματικό αντίκτυπο των κυβερνοεπιθέσεων στην Ελλάδα έδειξε ότι ο μέσος χρόνος διάρκειας ενός περιστατικού Ransomware σε εταιρείες κατά το έτος 2021, ήταν 7,4 ημέρες, με το

μέσο κόστος επαναφοράς δεδομένων να ανέρχεται σε €12.193, ενώ το μέσο κόστος προσωρινής διακοπής εργασιών των εταιριών να ανέρχεται σε €31.321. Το μέσο ποσό που ζητήθηκε από ιδιώτες χρήστες το 2021 ήταν μέχρι €3.000, ενώ για μικρές επιχειρήσεις μέχρι 20 σημεία, έφτανε τις €8.000. Σε επιχειρήσεις μέχρι 100 σημεία, έφτανε μέχρι €50.000 και σε πολύ μεγάλους οργανισμούς μέχρι €50.000.000!

Αξίζει να σημειωθεί επίσης ότι υπήρξαν περιπτώσεις όπου ο επιτιθέμενος (α) ήταν στην υποδομή δύο μήνες χωρίς να γίνει αντιληπτός, (β) κατέστρεψε ως τελευταία πράξη τα αντίγραφα ασφαλείας (offline backup) και μετά έκανε κρυπτογράφηση τα στοιχεία του θύματος, (γ) είχε δικαιώματα διαχειριστή και (δ) μετά την πληρωμή των λύτρων, συχνά δεν δούλεψε η αποκρυπτογράφηση με τους κωδικούς που δόθηκαν.

Σχετικές αναλύσεις που έγιναν κατόπιν της μεγαλύτερης διαρροής δεδομένων το 2019, κατέληξαν σε ενδιαφέροντα συμπεράσματα, τα οποία θα πρέπει να τύχουν περαιτέρω αξιοποίησης. Η διαρροή έγινε γνωστή από τα τέλη Ιανουαρίου του 2019 ως Collection #1 μέχρι Collection #5 στο σκοτεινό διαδίκτυο (dark web), όπου συνολικά 25 δισεκατομμύρια ηλεκτρονικές διευθύνσεις και κωδικοί πρόσβασης από διάφορες υπηρεσίες, τέθηκαν προς πώληση.

Από τους πιο διαδεδομένους κωδικούς πρόσβασης παγκοσμίως ήταν ο κωδικός «LIVERPOOL». Σημειώνεται ότι, περίπου 15% των χρηστών χρησιμοποιούν στους κωδικούς πρόσβασης τους, όνομα ομάδας, ενώ σε ποσοστό 11%, περιλαμβάνονταν ονόματα γεωγραφικών περιοχών (π.χ. Cyprus1234). Σε ποσοστό 6% περιλαμβάνονταν το όνομα του ίδιου του χρήστη. Το σημαντικότερο όμως στοιχείο που προκύπτει από την έρευνα, είναι ότι το 85% των χρηστών χρησιμοποιεί τον ίδιο κωδικό πρόσβασης σε διαφορετικές υπηρεσίες.

Στο wikipedia υπάρχουν αναρτημένες εκατοντάδες κυβερνοεπιθέσεις όπου υπήρξαν διαρροές δεδομένων. Εταιρείες όπως το Facebook είχε οκτώ διαρροές δεδομένων από ιδρύσεως του, το 2004 μέχρι και το

2021. Η τελευταία μεγάλη διαρροή δεδομένων στο Facebook ανήλθε σε 533 εκατομμύρια στοιχεία που περιλάμβαναν μεταξύ άλλων τα ονόματα, τηλεφωνικούς αριθμούς, χώρα διαμονής, διευθύνσεις ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και άλλα στοιχεία από τα προφίλ των χρηστών.

Έκτοτε, λόγω των στοιχείων αυτών, πολυπλασιάστηκαν τα sms και τα emails με παραπομπές σε ιστοσελίδες με κακόβουλο λογισμικό, καθώς και οι κλήσεις από δήθεν υπαλλήλους τραπεζών που μιλούσαν μάλιστα άπταιστα την κυπριακή διάλεκτο. Τον Αύγουστο 2022 παραδέχτηκε και το Twitter ότι είχε διαρροή 5,4 εκατ. στοιχείων χρηστών που περιλάμβαναν τηλεφωνικούς αριθμούς και διευθύνσεις ηλεκτρονικού ταχυδρομείου.

Με τις ηλεκτρονικές επιθέσεις να είναι πλέον καθημερινό φαινόμενο, χρειάζεται όλοι να επιδεικνύουμε την ανάλογη προσοχή σε ότι αφορά συγκεκριμένα ζητήματα που άπτονται της διαδικτυακής μας ασφάλειας. Πρέπει να χρησιμοποιούμε κωδικό πρόσβασης με τουλάχιστον 8 χαρακτήρες που να περιλαμβάνει κεφαλαία (A-Z), πεζά (a-z), αριθμούς (0-9) και σύμβολα (!, #, \$, κλπ). Ο κωδικός πρόσβασης δεν πρέπει να είναι ο ίδιος για διαφορετικές υπηρεσίες και θα πρέπει να αλλάζει συχνά, π.χ. κάθε τρεις μήνες. Είναι χρήσιμο, όπου είναι εφικτό, να γίνεται χρήση τεχνικών αυθεντικοποίησης δύο βημάτων (κωδικός πρόσβασης και παραλαβή επιπλέον κωδικού μέσω sms, email ή άλλης εφαρμογής). Δεν ανοίγουμε αρχεία που επισυνάπτονται σε ηλεκτρονικά μηνύματα που μας έχουν σταλεί εάν δεν είμαστε σίγουροι για το περιεχόμενό τους και αν δεν γνωρίζουμε τον αποστολέα. Αποφεύγουμε επίσης την πλοήγηση σε ιστοσελίδες που δεν γνωρίζουμε, κρατάμε τα offline αρχεία σε ασφαλισμένο χώρο και προσέχουμε ιδιαίτερα τη πρόσβαση σε εταιρικά δεδομένα από δημόσια WIFI δίκτυα.

Μπορείτε να επισκεφτείτε την ιστοσελίδα <https://haveibeenpwned.com/> και χρησιμοποιώντας απλά το email σας να ελέγξετε για τυχόν παραβίαση των δεδομένων σας.

*Μέλος Γενικού Συμβουλίου ΕΤΕΚ